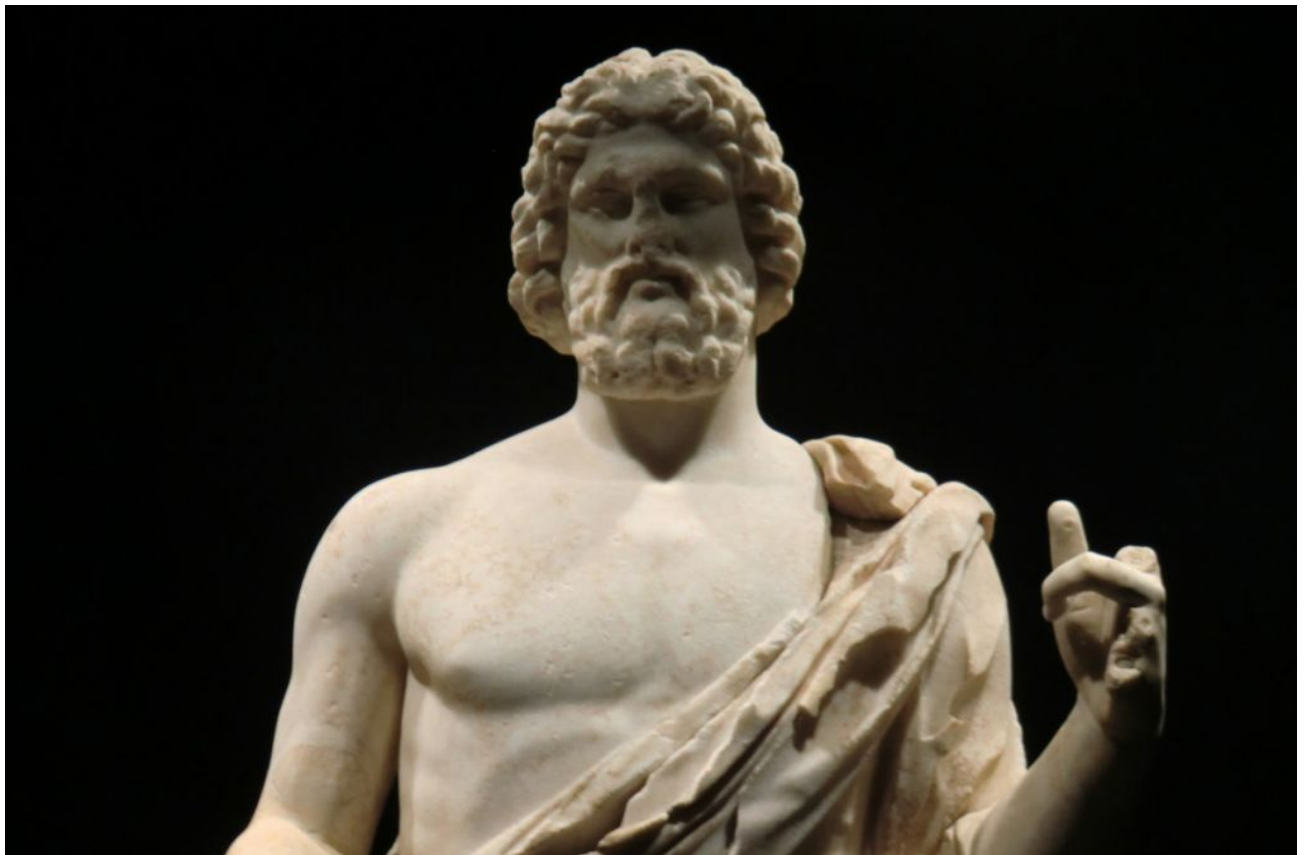

Campus de la Experiencia

CURSO 2019-2020

ASCLEPI

INVESTIGADORES

- FERNANDO ECHEVARNE
- MIQUEL FORCADA
- SOLE JIMÉNEZ
- ISABEL MARZÀ
- JOSEP M PUJOL

ÍNDEX

- INTRODUCCIÓ
- LLEGENDA DEL SEU NAIXEMENT, FORMACIÓ I LA SEVA MORT
- LA FAMÍLIA
- D'ASCLEPI A ESCULAPI - DE DÉU GREC A DÉU ROMÀ
- TEMPLES/SANTUARI
- TEATRE
- TEMPLE I ESCULTURA A EMPÚRIES
- EPIDAURO
- LA VARA
- LES ALTRES VARES
- CONSELLS D'ASCLEPI PER QUI VOL SER METGE
- HIPÒCRATES
- JURAMENT HIPOCRÀTIC
- CONCLUSIONS
- BIBLIOGRAFIA

INTRODUCCIÒ

Per la nostra condició d'éssers humans, acostumem a tenir al llarg de la nostra vida una llista abstracte on apareixen tot allò que volem: reptes, objectius, desitjos, il·lusions...etc, i amb quasi bé tota seguretat i de forma unànime la primera posició del rànking és tenir "salut", ja que és la base per disposar de les forces i el coratge necessari per aconseguir tota la resta.

És per aquest motiu, que hem sentit curiositat per conèixer el déu de la medicina de la història antiga a Grècia, que es va dedicar a formar-se com a metge, i no només va intentar sanar o paliar les malalties dels demés, si no que a més va constatar que l'acompanyament d'aquestes persones era també força important.

El seu nom és Asclepi o com més tard el batejarien els romans Esculapi, i a continuació explicarem la seva història. En aquest treball presentem un estudi d'Asclepi i la seva gran influència en les zones on el seu culte va tindre lloc.

Al llarg del temps els metges han estat admirats pel poble, que veia en aquesta figura uns poders sobrenaturals. Gràcies al seu culte, es van edificar diferents temples arreu de Grècia, però també i gràcies a la seva fama a l'imperi Romà, especialment a la ciutat de Roma.

Altre indret destacat, sobretot per la seva grandesa, és el d'Empúries, on s'ha trobat la estàtua millor conservada d'aquest déu tan especial.

Gràcies a escrits d'Homer hem conegut moltes llegendes al voltant de aquest déu, que segons altres escriptors va ser un mortal que al morir va ser considerat com un déu, transformant-se en la constel·lació "serpentario".

També a la Ilíada es parla d'ell, primer, com a guerrer formant part dels Argonautes, més tard com a metge. Després de la seva mort fou anomenat déu i fou venerat a Atenes i Corinti, també a Roma i fins i tot a Pèrgam ciutat on va néixer Galè.

Segons l'historiador i escriptor Bernard Simonay, Asclepi surt a la mitologia grega com a record i veneració del savi egipci Imhotep, que va viure 2000 anys abans del seu naixement.

A totes les versions queda patent com d'important va ser aquest déu en la mitologia grega, i com va influir en el desenvolupament de la medicina.

*Estàtua Asclepi,
Ny Carlsberg Glyptotek
Copenhagen*

En el nostre treball ens fixarem també en els temples anomenats Asclepeion, sent els més coneguts els d'Epidaure i el d'Atenes, i també per la seva enormitat, descriurem el teatre construït a la ciutat d'Epidaure.

Asclepi desembarcant

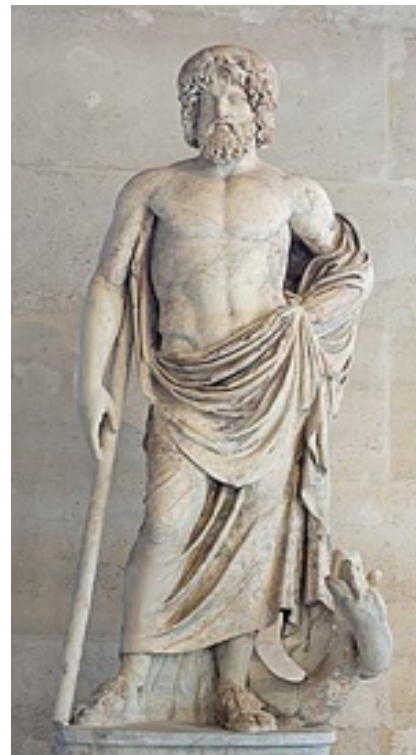
Asclepi a Epidaure

LLEGENDA DEL SEU NAIXEMENT, FORMACIÓ I LA SEVA MORT

El naixement d'Asclepi va ser fruit de la pietat del seu pare Apolo, ja que enfurismat per la traició de la seva mare, la mortal Coròtide que va ser seduïda per un altre mortal, va voler castigar la seva infidelitat condemnant-la en una pira funerària, però en l'últim moment Apolo es va apiadar del seu fill Asclepi, i el va rescatar del ventre de la seva mare.

Una altra versió del naixement d'Asclepi ens arriba del poeta Píndaro, segle VI a.C., Apolo en forma de cigne va deixar embarassada a Coròtide, al costat del llac Beobea, i va tornar a Delfos deixant a Coròtide sota la vigilància d'un corb blanc.

Passat un temps, encara embarassada, Coròtide va tindre relacions amb el mortal Isquis, fill de Celato, i conqueridor de Fòcida. El corb blanc va volar fins Apolo per explicar-li el que havia succeït. Apolo enfurismat va castigar al corb i la seva descendència a ser negres, i va matar a Coròtide, però abans de ser incinerada va treure-li el seu fill del ventre. Una tercera versió explica, que Coròtide, avergonyida per no poder explicar la paternitat del seu fill, va abandonar al nadó al peu de la muntanya de Mirtio, molt a prop d'Epidaure. El fill va ser trobat pel pastor Arestanas i alimentat per la llet d'una de les seves cabres i cuidat per el seu gos.

*Asclepi,
Museu del Louvre, Paris*

Respecte a la seva instrucció, aquest nadó va ser lliurat per Apolo a Quiron, un centaure que contràriament a la descripció habitual d'aquests, no era rude ni primitiu sino amable i culte i famós per la seva saviesa. Els seus coneixements eren especialment amplis en el camp de les herbes medicinals, per aquest motiu Apol.lo li confià el seu fill Asclepi per que l'eduqués, no només en ciències mèdiques si no també en música, art, caça, moral, medicina i cirurgia.

Asclepi va arribar a ser en un gran coneixedor de diferents plantes, les seves qualitats curatives, el moment més adequat per a la seva recol.lecció, i les seves utilitats en el cos humà, fins els principis bàsics de la cirurgia. Quiró també va saber inculcar en el seu protegit que les cures del cos devien anar acompanyades sempre d'un tracte amable i constant, ja que considerava d'igual importància la sanació del cos com l'ajuda moral a aquestes persones. Com diu la dita, aviat 'l'alumne va superar al mestre', ja que les seves excepcionals habilitats i la seva bondat el van elevar a la màxima categoria.

Va arribar un moment en que la popularitat d'Asclepi li atorgava poders més enllà del cicle de la vida, essent capaç d'evitar la mort i inclús de retornar la vida als morts. Per explicar el poder d'Asclepi de reviure els morts, trobem una llegenda, recollida al

Apol·lodor i a la Escolàstica de Pindar, on es diu que estant a casa del seu amic Glauc, a qui havia de curar, va apareixer una serp que es va enroscar al seu bastó i amb un cop de la seva vara la va matar. A continuació un altra serp que duia unes herbes a la boca les va dipositar a la boca de la serp morta, revivint-la. Amb aquestes herbes Asclepi va poder ressuscitar a Glauc.

Aquesta fama, que es va considerar una mena de caos entre les divinitats, va indignar tant a Zeus, que el va matar amb un raig convertint-lo en una constel·lació (Ofiuco o Serpentario), per tal de evitar que els homes escapessin de la mort. A la versió d'Hygin, poeta, es diu que Plutó es va queixar a Apolo que disminuïa massa el nombre de morts i per això fou eliminat. Un altre versió de la llegenda explica que Zeus només va retirar a Asclepi la capacitat de la resurrecció.

LA FAMÍLIA

*Relleu d'Asclepi assegut
entre la seva esposa i un
himation*

*Museo de Acròpolis,
Atenas, 400 aC*

Com la majoria dels personatges de la mitologia grega els seus orígens són diversos depenent dels diferents escrits que podem trobar. Però tots coincideixen en que era fill del déu Apolo i la mortal Corònide. Es va casar també amb una deessa anomenada Epione, que tenia el poder de minvar els dolors i al igual que alguns dels seus descendents sempre van estar relacionats amb temes de salut universal, des de parteres, oculistes, farmacèutics, infermeres...

Amb el nom de Asclepiades es coneixen els descendents d'Asclepi, als que va transmetre els seus coneixements mèdics que s'assentaren principalment a Kos i Cnidos. També se'ls considerava una casta sacerdotal, doncs la pràctica de la medicina anava lligada a la religió. El coneixement de la medicina era considerat un secret sagrat que es trasmetia de pares a fills en les famílies dels asclepiades.

Els seus fills més coneguts van ser Podalirio i Macadón, que van tindre una activa participació a la guerra de Troya, curant les ferides dels soldats en les batalles, i cinc filles, Yaso (la curació, que tenia també un temple a Oropo), Higia (la salut), Panacea (curació amb plantes medicinals), Egle (sanadora), i Aceso, (també sanadora). Podem dir que la seva dinastia sempre va seguir el camí de la medicina, ampliant els coneixements i millorant la salut de les persones, de fet el seu arbre genealògic arriba fins a Hipòcrates, redactor del jurament hipocràtic vigent en l'actualitat.

D'ASCLEPI A ESCULAPI - DE DÉU GREC A DÉU ROMÀ

La seva popularitat es va estendre ràpidament per tota Grècia i més tard a Itàlia. La cultura i religió romana va adaptar els déus grecs a les seves creences, pràcticament només canviant el nom.

En un principi els romans tenien com a déu de la salut al mateix Apolo, que tenia un gran temple dedicat sota el nom d'Apolo Medicus Purificador, fora de les muralles de Roma. Quan una gran epidèmia de pesta assolava el país, van acudir a Delfos a consultar amb Apolo, perquè els indiqués que tenien que fer per acabar amb aquesta terrible enfermetat. Això va tenir lloc el 293 a.c. Apol.lo els va dir: 'ja no és a mi a qui us teniu que dirigir, sino al meu fill Asclepi, ell sap com fer front a aquesta miseria'.

Una delegació romana va viatjar fins a Epidaure per demanar ajuda, on els Asclepiades, sacerdots del déu que cura, guardaven el temple d'Asclepi, amb la petició de que els cedissin el déu que podria posar fi aquest greu problema. Els sacerdots es van retirar a deliberar ja que hi havia divisions d'opinions per por a perdre la seva protecció. Però a la nit, mentre dormien, el cap de l'ambaixada romana va rebre en somnis la visita d'Asclepi que li diu: 'Tranquil fill meu, aniré al teu país en una altra forma, fixat molt bé en aquesta serp, ella us ajudarà en nom meu'. I el somni es va complir del tot. Al tornar cap a Roma amb la serp, la van deixar anar pels carrers de la ciutat on la malaltia va anar remetent fins i a posar-li fi. Per aquest motiu els romans van adoptar també a Asclepi com el déu de la curació canviant-li el nom pel d'Esculapi. Van edificar un gran temple a l'illa Tiberina, on a partir de llavors es van rebre moltes visites per la curació de tot tipus de enfermetats. Més tard el culte d'Esculapi es va estendre per tot l'imperi amb la creació de diferents temples on no hi podien faltar els banys i la sales de gimnasia.

Aquesta llegenda està recollida en els escrits que s'han trobat d'Ovidi i Plutarc

ELS TEMPLES/SANTUARIS

Era tan important el seu coneixement i reconeixement per part del poble grec, que els seus temples eren els més grans i els més visitats de tot el país. Acudia gent de tot Grècia, dons hi havia la creença que en el temple d'Asclepi, qui bevia aigua de la seva font estava lliure de contraure cap enfermetat.

*Un nen malalt es portat al temple d'Esculapi
John W, Warterhouse (1877).*

Els Santuaris dedicats a Asclepi, se anomenaven Asclepeion, i eren construïts sobre turons fora de les ciutats i prop de fonts de les quals es creia que tenien poders curatius.

Els malalts que visitaven els temples en cerca de cura, tenien que restar-hi varies nits, període que se anomenava 'incubatio'. Al finalitzar la seva estada i com a ofrena, es dipositaven unes tauletes on constava el nom del malalt i la forma com havien sanat.

Aquests temples no eren simples llocs de culte i eren freqüentats per un gran nombre de malalts i poden comparar-se als moderns hospitals.

El principal temple en el seu honor va ser el d'Epidaure, que era envoltat d'una pollancreda, on no es permetia que ningú es morís ni cap dona hi donés a llum.

Les serps eren les guardianes de les fonts. Per aquesta raó una particular classe de serps amansides, molt abundants a Epidaure, es mantenien al interior del temple.

A partir del temple d'Epidaure el culte va anar traspasant fronteres i trobem altres temples a Tricca, a Celaenae, a l'illa de Cos, a Arcadia, a Pèrgam, a Esmirna, a Ambracia, a Atenes, a Roma, i a Empuries.

*Tableta de marbre amb
agraïment a Asclep*

El Asclepeion d'Epidaure

El “*Asclepeion d'Epidaure*”, era una edificació a uns 8 km. del centre de la ciutat d'Epidaure, en una plana rodejada de muntanyes a un indret anomenat Koroni en record del nom de la mare d'Asclepi, Coronis. Hi havia tres edificis, un dedicat a Apolo, un altre a Artemis, i el més gran dedicat a Asclepi.

Dintre del temple d'Asclepi trobem una estàtua del déu assegut en un tron, i un gos als seus peus, obra del famós escultor de Trasimenes de Paros.

A un costat del temple hi havia dormitoris per els que venien a consultar el déu. Aquest edifici anomenat Tholos era circular de marbre blanc de doble columnata a l'interior del quel es trobava la

font sagrada, que fou construïda per Policleit, i estava recoberta de pintures de Pausies. Tan gran era l'afluència de peregrins i malalts que poc a poc si van afegir els temples d'Afrodita i Themis, una font exterior i un estadi per celebrar-hi jocs. En època romana es va afegir un temple d'Epidotes i un d'Higiea, filla d'Asclepi, i un edifici al darrere del recinte sagrat per acollir moribunds i dones prenyades, dons no se'ls podia acollir dins el recinte sagrat.

Estadi d'Epidaure

Es té constància que el 167 aC, encara tenia molta riquesa i estava ple de ofrenes. En el segle II dC va tenir un renaixement gràcies a la generositat del senador romà Antonino, fins que l'emperador Teodosio II, el 426 dC, el va clausurar com tots els santuaris pagans.

“*L'Asclepeion d'Atenes*”, és un recinte sagrat fundat l'any 418 aC, al peu de l'Acròpolis d'Atenes. Va ser Telèmac el que va aconseguir traslladar el culte de la salut des d'Epidaure. Era un temple dòric amb una porta monumental, amb un gran altar i un pòrtic de dos pisos. A la part esquerra es trobaven 17 columnes jòniques on es creu s'allotjaven els malalts. Tocant a l'edifici principal hi havia “*el bothros*”, una font de aigües mineromedicinales.

El procés curatiu constava de ritus solemnes de purificació, que consistien en banys purificadors, ungüents, massatges, dietes, dejunis, i descans que s'allargaven durant uns quants dies. Seguidament es feien sacrificis i ofrenes al déu. A continuació eren traslladats a un altra edifici (pòrtic d'incubació) on durant el somni s'apareixia el déu i indicava el tractament a seguir, així el malalt passava la nit a la part més sagrada del santuari, s'informava dels somnis i les visions i un sacerdot era qui prescrivia el tractament adequat mitjançant un procés d'interpretació. En honor a Asclepi sovint s'utilitzava en aquests rituals una determinada serp no verinosa que circulava lliurement pels dormitoris. També es feien servir gossos per llepar les ferides dels malalts.

Aquests santuaris van acabar convertint-se en escoles de medicina, on es reunien doctors savis que donaven classes, on va assistir el conegut Galeno.

Santuari i sanatori a Pritaneion

EL TEATRE

En honor a Asclepi es van implantar unes festes anomenades Asclepiades, que consistien en representacion teatrals, jocs atletics, i música.

Per aquest motiu i degut a la tan important quantitat de gent que hi assistia, fou edificat el teatre més gran a la petita ciutat de Epidauro, amb capacitat per 14.000 persones, molt superior als habitants que tenia la regió.

Teatre a Epidaure

El teatre d'Epidaure és un model per els numerosos teatres grecs degut a la seva grandesa i majestuositat. Va ser edificat al segle IV aC per acollir els Asclepis, i celebrar un concurs en honor del déu metge.

Està fet de pedra i sorra, i tenia una altitud de 455 m, amb les columnes d'estil corinti. Va ser construït per Policleto el Jove.

Els seients d'honor estaven molt decorats i cal destacar un altar que hi havia en honor del déu Dionis. El escenari, anomenat orquestra, és circular té un diàmetre de 20m. La cavea, amb un desnivell natural de 24 m té 55 files de seients, i una capacitat per 14000 persones.

En aquella època els teatres tenien una finalitat religiosa i era on es feien les ofrenes al déu de la festa, on les obres que es posaven en escena formaven part de les festes celebrades en honor de Diones, déu del vi i la festa. En el cas d'Epidaure, es va construir perquè poguessin anar els malalts que visitaven Epidaure per guarir-se al temple d'Asclepi, i la seva magnitud va ser proporcional al nombrós nombre de persones que acudien a buscar solució a les seves enfermetats, gràcies al déu Asclepi i els seus deixebles.

Estadi a Epidaure

TEMPLE I ESCULTURA D'ESCLAPI A EMPÚRIES

L'Esculapi d'Empúries es una estatua trobada a les ruïnes d'Empúries durant les excavacions l'any 1909, feta en dues peces de marbre pentèlic (comes i peus) i marbre de Paros (tronc i cap). No es conserva cap part del ceptre que sense dubte sostenia amb la mà esquerra i que només podia ser portat per un déu. Fa 2,15 m. d'alçada i està datada al darrer quart del segle II aC.

Es tracta de la millor escultura grega en marbre del Mediterrà occidental i l'única trobada a la península Ibèrica. Esculapi està representat amb barba i el tors despullat. Les mans estan força malmeses i li falten alguns dits. La resta del cos està recobert d'una túnica magnífica. La cama dreta està semiflexionada semblant que vulgui caminar. Els peus estan calçats amb unes sandàlies.

A part es va trobar l'escultura d'una serp, que reafirmaria la idea de que l'estàtua era d'Esculapi, déu curador i que a Empúries hi havia un temple on s'exerceix la medicina. També s'hi han trobat uns peus femenins amb sandàlies que s'han atribuït a Higie, deessa de la salut i filla d'Esculapi.

A la part sud de la ciutat, s'han trobat diverses construccions de caràcter religiós que es corresponen amb un Asclepeion, temple dedicat a Esculapi. Van ser construïdes el segle IV aC, fora de les muralles de la ciutat, però amb l'ampliació de la ciutat el segle II aC, van quedar intramurs. El conjunt estava format per tres temples, un pou, una cisterna, i un edifici porticat anomenat "adition", on els malalts tenien els somnis sagrats que permetien als sacerdots establir els tractaments terapèutics apropiats per curar les malalties. En el pou si guardaven les serps consagrades al déu. A la cisterna es guardava l'aigua per els ritus de purificació dels malalts.

EPIDAURE

La ciutat d'Epidaure estava situada en la península d'Akti (avui, Nisi), el seu nom ve de les paraules gregues “*EPI TIS AURAS*” que vol dir “per dalt de la brisa”. Ja apareix esmentada en el famós “Catálogo de las nave”, en el cant II de la Ilíada d'Homer, que es refereix com a “Epidaure, la de les bones vinyes”.

Era una de les principals ciutats comercials del Peloponès, i tenia diverses colònies a les illes de Kos, Kalimos, Egina i Nisiros. Epidaure va apostar per el règim oligàrquic, cosa que li va proporcionar les simpaties d'Esparta i les antipaties d'Argos, els seus veïns que defensaven la democràcia.

En el segle VII aC perquè els seus veïns no els envaïssin, el tirà Procles, va tindre la idea de fer un santuari a les muntanyes de Kinortion, en honor d'Apol·lo, déu favorit dels corintis que van passar a ser els defensors de la regió. S'adorava a Apolo sota el nom de Maleatas, nom que provenia d'una antiga divinitat grega que es venerava a la zona. Passat un temps la relació entre Epidaure i Corint era tan bona que el tirà Procles va casar la seva filla Melissa amb Periandro, conegut tirà de Corint. Per celebrar aquesta unió es va edificar un altre temple a prop de la ciutat en honor a Asclepi, deixant una mica abandonat el temple de la muntanya.

La ciutat va participar en la segona guerra Mèdica al costat d'Esparta i va enviar naus a les batalles d'Artemisio i Salamina. En acabar la guerra l'aliança amb Esparta es va consolidar i va entrar a formar part de la Lliga del Peloponès i de la Lliga Aquea.

Sota el domini de l'imperi romà Epidaure va perdre importància com a ciutat, quedant pràcticament tants sols dedicada al culte d'Asclepi.

Escut amb bastó d'Esculapi

LA VARA

El símbol d'Asclepi és la combinació d'un bastó de xiprer i una serp enroscada. La vara es considera els distintiu de la professió de la medicina, i la serp, animal que es caracteritza per anar canviant la pell cada cert temps, representa la vivificació.

Tal com ja hem explicat anteriorment, intentant assistir a un amic mortalment ferit, gràcies a una serp Asclepi va descobrir unes herbes amb poders per retornar als morts a la vida.

*Trípode de ofrenda.
Vara de Asclepi, con la
característica serpiente
como atributo, emergiendo
del Ónfalo, Éfeso*

Existeixen altres símbols similars que creen algunes confusions com són la vara d'Hermes o també coneguda com Caduceo i la copa Higia. En el primer cas és una vara alada i té dues serps entrelaçades. Representa al comerç. La copa de Higia representa una serp enroscada en una copa, essent el símbol de la professió farmacèutica.

Les altres vares

Les altres vares, reconegudes són: El Caduceu i la Copa d'Higiea

El Caduceu, és el símbol del comerç que també fan servir les institucions dedicades a les ciències econòmiques.

La seva forma clàssica és un bastó envoltat de dues serps enroscades de forma ascendent coronades per un parell d'ales.

Segons la mitologia grega, el Caduceu fou regalat per Apol·lo a Hermes. Però també es relacionen en el mite que Hermes va veure dos serps en lluita i amb un bastó les va separar, i esdevingué el símbol de la imparcialitat.

Com que Hermes era el déu del comerç i dels mercats, el Caduceu va esdevenir símbol de mercaders i viatjants.

La Copa d'Higiea, és una copa amb una serp embolicada. És el símbol de Higiea, filla d'Asclepi, deessa de la salut, netedat, higiene i la guarició.

Higiea és representada sovint com una dona jove que alimenta una serp que li embolica el cos.

Era la encarregada de preparar els remeis que utilitzava el déu Asclepi, el seu pare. Era la seva apotecària o farmacèutica. Per aquest motiu Higiea i el seu símbol van formar part de la simbologia farmacèutica, juntament amb el morter i la mà de morter.

CONSELLS D'ASCLEPI PER QUI VOL SER METGE

“Has pensat bé en el que ha de ser la teva vida? Hauràs de renunciar a la vida privada; mentre la majoria dels ciutadans poden acabada la seva tasca, aïllar-se lluny dels inoportuns, la teva porta quedarà sempre oberta a tots; a tota hora del dia o de la nit vindran a torbar el teu descans, els teus plaers, la teva meditació; ja no tindràs hora que dedicar a la família, a l'amistat o a l'estudi; ja no et pertanyeràs. Els pobres, acostumats a patir, no et cridaran sinó en casos d'urgència; però els rics et tractaran com a esclau encarregat de remeiar els seus excessos; sigui perquè tenen una indigestió, sigui perquè estan constipats; faran que et despertin a tot córrer tan aviat com sentin la menor inquietud, perquè estimen en moltíssim la seva persona.” “Hauràs de mostrar interès pels detalls més vulgars de la seva existència, decidir si han de menjar vedella o xai, si han de caminar de tal o tal altra manera quan es passegen. No podràs anar al teatre, absentar-te de la ciutat, ni estar malalt; hauràs d'estar sempre llest per a acudir tan aviat com t'anomeni el teu amo.”

Gravat, Louvre

“Eres sever en l'elecció dels teus amics; buscaves a la societat dels homes de talent, d'artistes, d'ànimes delicades; d'ara endavant, no podràs rebutjar als enutjosos, als escassos d'intel·ligència, als menyspreables. El malfactor tindrà tant dret a la teva assistència com l'home honrat; prolongaràs vides nefastes, i el secret de la teva professió et prohibirà impedir crims dels quals seràs testimoni.”

“Tens fe en el teu treball per a conquistar-te una reputació; tingues present que et jutjaran, no per la teva ciència, sinó per les casualitats de la destinació, pel tall de la teva capa, per l'aparença de la teva casa, pel número dels teus criats, per l'atenció que dediquis a les xerrades i als gustos de la teva clientela. Els hi haurà que desconfiaran de tu si no gastes barbes, uns altres si véns d'Àsia; uns altres si creus en els déus; uns altres, si no creus en ells.”

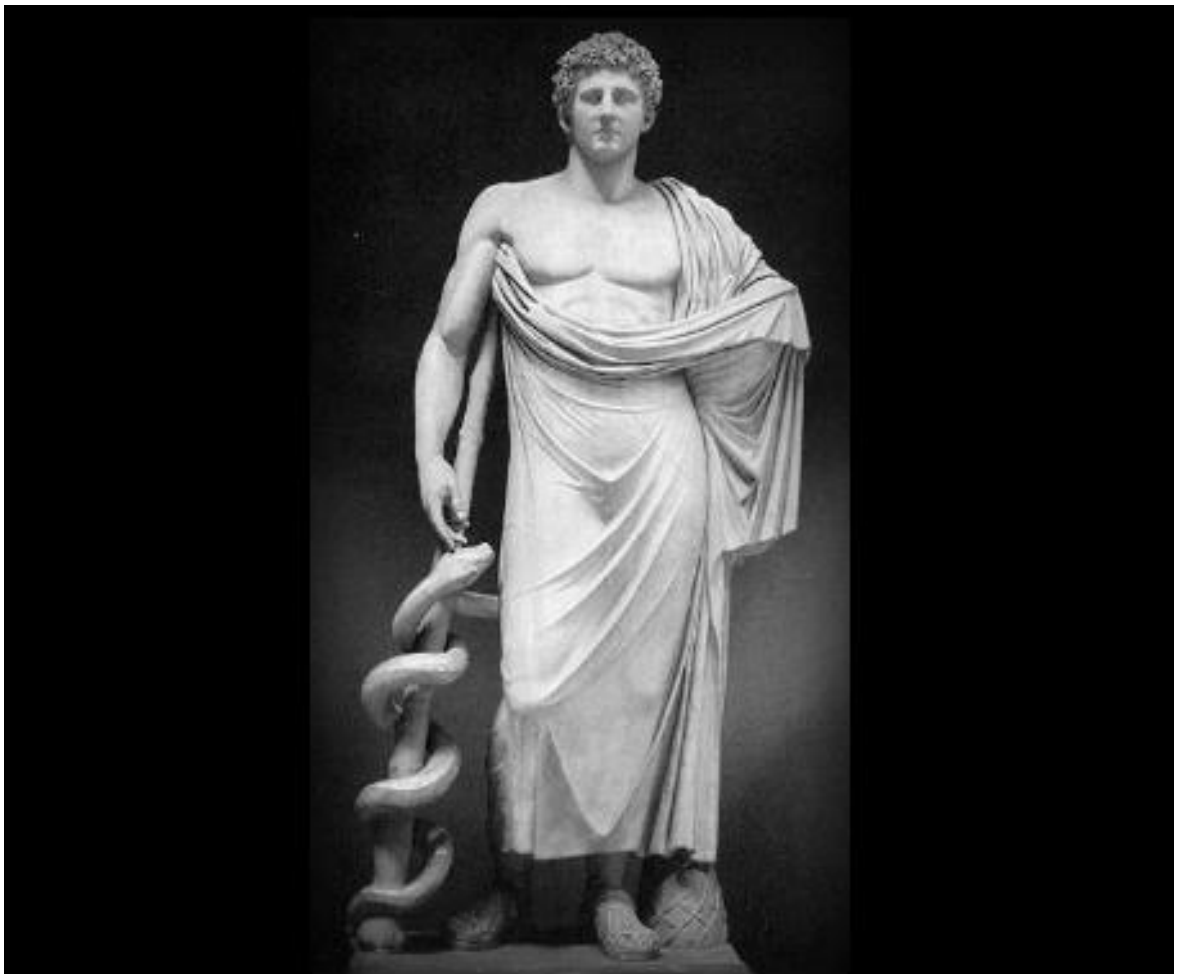
“T'agrada la senzillesa; hauràs d'adoptar l'actitud d'un àugur. Ets actiu, saps el que val el temps, no hauràs de manifestar fastigueig ni impaciència; hauràs de suportar relats que arrenquin del principi dels temps per a explicar-te un còlic; ociosos et consultaran pel sol plaer de xerrar. Seràs l'abocador dels seus disgustos, de les seves nímies vanitats.”

“Sents passió per la veritat; ja no podràs dir-la. Hauràs d'ocultar a alguns la gravetat del seu mal; a uns altres la seva insignificància, perquè els molestaria. Hauràs d'ocultar secrets que posseeixes, consentir a semblar burlat, ignorant, cómplice.”

“Encara que la medicina és una ciència fosca, a qui els esforços dels seus fidels van il·luminant de segle en segle, no et serà permès dubtar mai, sota pena de perdre tot crèdit. Si no afirmes que coneixes la naturalesa de la malaltia, que posseeixes un remei infal·lible per a curar-la, el poble vulgar anirà a xerraires que venguin la mentida que necessita.”

“No comptis amb agraïment; quan el malalt sana, la curació és deguda a la seva robustesa; si mor, tu ets el que l'ha matat. Mentre està en perill et tracta com un déu, et suplica, et promet, et satisfà d'afalacs; no bé està en convalescència, ja li destorbes, i quan es tracta de pagar les cures que li has prodigat, s'enfada i et denigra.”

“Com més egoistes són els homes, més sol·licitud exigeixen del metge. Com més cobejosos ells, més desinteressat ha de ser ell, i els mateixos que es burlen dels déus li confereixen el sacerdoci per a interessar-lo al culte de la seva sacra persona. La ciutat confia en ell perquè remei els danys que ella causa.”

“No comptis que aquest ofici tan penós et faci ric; t'ho he dit: és un sacerdocí, i no seria decent que produís guanys com les que té un venedor d'oli el que ven llana. Et compadeixo si sents afany per la bellesa; veuràs el més lleig i repugnant que hi ha en l'espècie humana; tots els teus sentits seran maltractats. Hauràs de enganxar la teva oïda contra la suor de pits bruts, respirar l'olor de miserables habitatges, els perfums fart pujats de les cortesanes, palpar tumors, curar nafres verdes de pus, fixar la teva mirada i el teu olfacte en immundícies, ficar el dit en molts llocs.”

“Quantes vegades, un dia bell, ple de sol i perfumat, o bé en sortir del teatre, d'una peça de Sòfocles, et cridaran per a un home que, molestat pels dolors de ventre, posarà davant els teus ulls un orinal nauseabund, dient-te satisfet: "Gràcies a que he tingut la preocupació de no tirar-ho". Recorda, llavors, que haurà de semblar que t'interessi molt aquella dejecció. Fins a la bellesa mateixa de les dones, consol de l'home, s'esvairà per a tu. Les veuràs als matins desgrenyades, desencaixades, desproveïdes dels seus bells colors i oblidant sobre els mobles parts dels seus atractius. Cessaran de ser deesses per a convertir-se en pobres éssers afligits de misèries sense gràcia. Sentiràs per elles més compassió que desitjos. Quantes vegades t'espantaràs en veure un cocodril adormit en el fons de la font dels plaers!”

“La teva vida transcorrerà com l'ombra de la mort, entre el dolor dels cossos i de les ànimes, entre els duels i la hipocresia que calcula a la capçalera dels agonitzants; la raça humana és un Prometeu estripat pels voltors.”

“Et veuràs només en les teves tristeses, només en els teus estudis, només enmig de l'egoisme humà. Ni tan sols trobaràs suport entre els metges, que es fan sorda guerra per interès o per orgull. Únicament la consciència d'alleujar mals podrà sostenir-te en les teves fatigues. Pensa mentre ets a temps; però si indiferent a la fortuna, als plaers de la joventut; si sabent que et veuràs només entre les feres humanes, tens una ànima bastant estoica per a satisfer-se amb el deure compliment sense il·lusions; si et jutges ben pagat amb la felicitat d'una mare, amb una cara que et somriu perquè ja no pateix, o amb la pau d'un moribund a qui ocultes l'arribada de la mort; si anheles conèixer a l'home, penetrar tot el tràgic de la seva destinació, *FES-TE METGE FILL MEU!!*”

HIPÒCRATES

Les llegendes al voltant de Hipòcrates el situen com a descendent del déu Asclepi per part del seu pare i d'Heracles per part de la seva mare.

L'única menció que tenim de Hipòcrates és en el "diàleg de Plató, Protàgoras" on el filòsof el descriu com a Hipòcrates de Cos, 'el de les Asclepiades', en referència al seva relació amb el déu Asclepi.

Les escoles de medicina de la Grècia Clàssica estaven dividides en dos tendències, la escola de Cnido que se centrava en el diagnòstic mentre que la de Cos es centrava en la cura del pacient. Hipòcrates era poc inclinat a administrar drogues, per el que se'l considerava que feia servir una medicina pasiva, no invasora. Segons l'escola hipocràtica la malaltia era un desequilibri entre els quatre humors que tenim al cos, la sang, la bilis negra, la bilis groga i el flegma. Feia servir anotacions de les constants dels seus pacients, per el que podem dir que és el pare de la medicina clínica.

Va classificar les malalties en: agudes, cròniques, endèmiques i epidèmiques.

Va ser el primer cirurgià toràcic, i el primer a fer servir el specul rectal, considerat com la referència més antiga de una endoscopia.

Va escriure nombrosos llibres de medicina sent el més destacat el 'corpus Hippocraticum' i va ser el impulsor del famós Jurament Hipocràtic.

Consta que va morir molt gran a Alarisa, entre els 83 i 90 anys d'edat no gaire normal a aquella època.

Jurament Hipocràtic

És un jurament que es va començar a fer servir a l'antiga Grècia i a Roma, però també en la medicina àrab, i es creu que va ser Hipòcrates qui el va escriure i el va implementar quan els seus deixebles van deixar de ser de la seva família, perquè ningú fes una mal ús dels coneixements mèdics.

El text del jurament antic diu:

- *“Per Apol·lo metge i Asclepi, jure: per Hígia, Panacea i tots els déus i deesses als qui pose per testimonis de l'observança d'aquest vot, que m'obligue a complir el que oferisc amb totes les meves forces i voluntat.”*
- *“Tributaré al meu mestre de Medicina el mateix respecte que als autors dels meus dies, partint amb ells la meua fortuna i socorrent-los en cas necessari; tractaré els seus fills com els meus germans, i si volgueren aprendre la ciència, els l'ensenyaré desinteressadament i sense cap altre gènere de recompensa. Instruiré amb preceptes, lliçons parlades i la resta de mètodes d'ensenyança els meus fills, els dels meus mestres i els deixebles que em seguisquen sota el conveni i jurament que determinen la llei mèdica i a ningú més.”*
- *“Fixaré el règim dels malalts del mode que els sigui més convenient, segons les meves facultats i el meu coneixement, evitant tot mal i injustícia.”*
- *No m'avindrà a pretensions que afecten l'administració de verins, ni persuadiré cap persona amb suggeriments d'eixa espècie; m'abstindré igualment de subministrar a dones embarassades pessaris o abortius.”*
- *“La meua vida la passaré i exerciré la meua professió amb innocència i puresa.”*
- *No practicaré la talla, deixant eixa operació i altres als especialistes que es dediquen a practicar-la ordinàriament.”*
- *“Quan entre en una casa no portaré un altre propòsit que el bé i la salut dels malalts, cuidant molt de no cometre intencionadament faltes injurioses o accions corruptores i evitant principalment la seducció de dones o homes, lliures o esclaus. Guardaré reserva sobre el que senta o veja en la societat i no serà necessari que es divulgue, siga o no del domini de la meua professió, considerant el ser discret com un deure en semblants casos.”*
- *“Si observe amb fidelitat el meu jurament, siga'm concedit gaudir feliçment la meua vida i la meua professió, honrat sempre entre els homes; si el trenque i sóc perjur, caigui sobre meu, la sort adversa.”*

CONCLUSIONS

De les diferents ciències que s'han anat desenvolupant al llarg de la història, podem dir que una de les més importants pel seu impacte a la vida quotidiana és la medicina, ja que la seva finalitat és la curació o si més no l'alleujament de les malalties o trastorns de la salut, fet que ens afecta a tots sense cap mena de distinció. La força de la medicina als últims anys ha revolucionat la nostra existència, així com la perspectiva de vida del ser humà. Els seus avenços han revolucionat i han millorat la nostra qualitat de vida.

Independentment del moment i el lloc, la relació metge-pacient ha estat i és fonamental en el transcurs de les nostres vides, ja que el metge d'avui té també una funció social tal com va ser a la Grècia Antiga.

Cada generació carrega en si mateixa la trajectòria dels seus avantpassats fins al dia d'avui, per aquest motiu podem dir que els postulats i l'ètica que Asclepi va exercir, continuen sent vigents actualment, havent marcat patrons que durant llarg temps van ser de cabdal importància.

Si l'alimentació, la higiene, l'activitat física i la psicoteràpia van ser les bases de la medicina per els Asclepios, podem dir que a dia d'avui aquests arguments continuen sent vàlids.

Per tot l'anterior podem constatar que tot i el temps transcorregut, la figura d'Asclepi ha estat d'una gran transcendència per tota la humanitat.

• Bibliografia

- Asclepi dios griego, Mitologia.info/Asclepi-dios-griego-medicina
- Asclepi familia, Mitosyleyendas.net/Asclepi
- Asclepi origen, Ecured.cu/Asclepi
- BURKERT, W. (2007): *Religión griega arcaica y clásica*. Abada editores, Madrid.
- Consejos de esculapio, grijalvo.com/Salud_medicina_Sinuhe/Consejos_de_Esculapio.htm
- Dictionary of Greek and Roman Geography (William Smith, 1854)
- <https://historiaeweb.com/2018/01/07/Asclepi-dios-medicina/>
- laguiadeviaje.com/epidauro
- Leyenda de esculapio, Fuente Consultada: Relatos de la Antigüedad – Lo Se Todo Tomo III – Figuras y Leyendas Mitológicas
- LÓPEZ PÉREZ, M. (2016): “La decisión político-religiosa y el trasfondo socio-sanitario de la introducción del culto a Asclepi en Roma”. En BRAVO, G.;
- Smith, William (ed.). A Dictionary of Greek and Roman biography and mythology (en anglès). Boston: Little, Brown and Co., 1867 (Vol. I, Vol. II i Vol. III).
- thefreedictionary.com/Epidauro
- Vara de esculapio; Marco Ibarra. eder.com/vara-baston-esculapio
- viajeroscallejeros.com/visitar-teatro-de-epidauro-grecia
- wikipedia.org/wiki/Asclepi
- wikipedia.org/wiki/Epidauro
- wikipedia.org/wiki/Teatro_de_Epidauro
- www.atenas.net/epidauro

VIDEOS

- <https://www.bing.com/videos/search?q=videos+de+epidauro&view=detail&mid=A7217CB6A7CF45C30009A7217CB6A7CF45C30009&FORM=VIRE>
- <https://www.bing.com/videos/search?q=videos+de+teatro+de+epidauro&&view=detail&mid=56AF2CB5C6DF9D116C9056AF2CB5C6DF9D116C90&&FORM=VRDGAR&ru=%2Fvideos%2Fsearch%3Fq%3Dvideos%2520de%2520teatro%2520de%2520epidauro%26qs%3Dn%26form%3DQBVDMMH%26sp%3D-1%26pq%3Dvideos%2520de%2520teatro%2520de%2520epidauro%26sc%3D0-28%26sk%3D%26cvid%3D9AF7B4A6831B4005849254537D371225>
- <https://www.youtube.com/watch?v=BAhefyk6FjE>